

Sygn. akt II Ka 35/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 marca 2015 r.

Sąd Okręgowy w Siedlcach II Wydział Karny w składzie:

Przewodniczący:	SSO Grażyna Jaszczuk
Sędziowie:	SSO Mariola Krajewska - Sińczuk SSO Krystyna Święcicka (spr.)
Protokolant:	st.sekr.sądowy Agnieszka Walerczak

przy udziale Prokuratora Andrzeja Michalczuka

po rozpoznaniu w dniu 5 marca 2015 r.

sprawy **D. G. i K. L.**

oskarżonych o przestępstwo z art. 282 kk i in.

na skutek apelacji, wniesionych przez obrońcę oskarżonego K. L., pełnomocnika oskarżyciela posiłkowego i obrońcę oskarżonego D. G.

od wyroku Sądu Rejonowego w Siedlcach

z dnia 20 listopada 2014 r. sygn. akt II K 239/14

zaskarżony wyrok w stosunku do oskarżonego K. L. oraz na podstawie art. 440 kpk w stosunku do oskarżonego D. G. uchyla i przekazuje sprawę Sądowi Rejonowemu w Siedlcach do ponownego rozpoznania; zasądza od Skarbu Państwa na rzecz Kancelarii Adwokackiej adw. P. S. kwotę 516,60 zł (w tym 96,60 zł podatku VAT) za obronę oskarżonego D. G. z urzędu w postępowaniu odwoławczym.

II Ka 35/15

UZASADNIENIE

D. G. oraz **K. L.** zostali oskarżeni o to, że:

I. w dniu 16 marca 2013 roku w S., woj. (...) działając wspólnie i w porozumieniu, w celu osiągnięcia korzyści majątkowej grożąc natychmiastowym użyciem przemocy oraz pozbawieniem życia wobec K. P. oraz posługując się miotaczem gazu w kształcie pistoletu zabrali w celu przywłaszczenia mienie w postaci pieniędzy w kwocie 300 złotych, a następnie doprowadzili pokrzywdzonego do rozporządzenia mieniem własnym w kwocie 1.000 złotych, **tj. o czyn z art. 280 § 1 kk w zb. z art. 282 kk w zw. z art. 11 § 2 kk,**

II. w okresie od dnia 16 marca 2013 roku do dnia 12 listopada 2013 roku w S., woj. (...) działając wspólnie i w porozumieniu, w krótkich odstępach czasu, w wykonaniu z góry powziętego zamiaru, w celu osiągnięcia korzyści majątkowej grożąc zamachem na życie i zdrowie K. P. oraz członków jego rodziny, jak również grożąc ich uprowadzeniem, okazując przy tym przedmiot o wyglądzie broni palnej, doprowadzili do niekorzystnego rozporządzenia mieniem w postaci pieniędzy w łącznej kwocie nie mniejszej niż 81.000 złotych, a ponadto **D. G.**, iż w dniu 12 listopada 2013 roku usiłował doprowadzić K. P. do rozporządzenia mieniem w kwocie 10.000 złotych, lecz zamierzonego celu nie osiągnął z uwagi na to, że pokrzywdzony zawiadomił Komendę Miejską Policji w S., **to jest o czyn z art. 282 kk w zb. z art. 13 § 1 kk w zw. z art. 282 kk w zw. z art. 12 kk – w stosunku do D. G., to jest o czyn z art. 282 kk w zw. z art. 12 kk – w stosunku do K. L.**

Sąd Rejonowy w Siedlcach wyrokiem z dnia 20 listopada 2014 roku orzekł:

I. oskarżonych D. G. i K. L. w ramach czynu I a/o uznał za winnych tego, że: w dniu 16 marca 2013 roku w S., woj. (...) działając wspólnie i w porozumieniu, w celu osiągnięcia korzyści majątkowej grożąc natychmiastowym użyciem przemocy oraz pozbawieniem życia wobec K. P. oraz posługując się miotaczem gazu w kształcie pistoletu doprowadzili oskarżyciela posiłkowego K. P. do rozporządzenia mieniem własnym w kwocie 1.300 złotych, przy czym ustalili, iż wyczerpał on dyspozycję art. 282 kk i za ten czyn na podstawie art. 282 kk i art. 33 § 2 kk wymierzył każdemu z nich karę po 2(dwa) lata pozbawienia wolności oraz grzywnę w wymiarze po 100 (sto) stawek dziennych, przyjmując wysokość jednej stawki dziennej na kwotę 10 (dziesięciu) złotych;

II. oskarżonych D. G. i K. L. w ramach czynu II a/o uznał za winnych tego, że: w okresie od dnia 16 marca 2013 roku do dnia 12 listopada 2013 roku w S., woj. (...) działając wspólnie i w porozumieniu, w krótkich odstępach czasu, w wykonaniu z góry powziętego zamiaru, w celu osiągnięcia korzyści majątkowej grożąc zamachem na życie i zdrowie K. P. oraz członków jego rodziny, jak również grożąc ich uprowadzeniem, okazując przy tym przedmiot o wyglądzie broni palnej, doprowadzili oskarżyciela posiłkowego K. P. do rozporządzenia mieniem w postaci pieniędzy w łącznej kwocie nie mniejszej niż 81.000 złotych, a nadto D. G. w dniu 12 listopada 2013 roku usiłował doprowadzić K. P. do rozporządzenia mieniem w kwocie 10.000 złotych, lecz zamierzonego celu nie osiągnął z uwagi na to, że pokrzywdzony zawiadomił Komendę Miejską Policji w S., przy czym ustalili, iż wyczerpał on w stosunku do obu oskarżonych dyspozycję art. 282 kk w zw. z art. 12 kk i za czyn ten na podstawie art. 282 kk i art. 33 § 2 kk wymierzył D. G. karę 3 (trzy) lata pozbawienia wolności oraz grzywnę w wymiarze 100 (sto) stawek dziennych, przyjmując wysokość jednej stawki dziennej na kwotę 10 (dziesięciu) złotych, zaś K. L. karę 2 (dwóch) lat pozbawienia wolności oraz grzywnę w wymiarze 100 (sto) stawek dziennych, przyjmując wysokość jednej stawki dziennej na kwotę 10 (dziesięciu) złotych;

III. na podstawie art. 85 kk i art. 86 § 1 kk orzeczone wobec oskarżonych jednostkowe kary pozbawienia wolności połączył i orzekł wobec oskarżonego D. G. karę łączną w wymiarze 3 (trzech) lat pozbawienia wolności, a wobec oskarżonego K. L. karę łączną 2 (dwóch) lat i 6 (sześciu) miesięcy pozbawienia wolności;

IV. na podstawie art. 85 kk i art. 86 § 1 i 2 kk orzeczone wobec oskarżonych jednostkowe kary grzywny połączył i orzekł wobec oskarżonych D. G. i K. L. karę łączną w wymiarze po 150 (sto pięćdziesiąt) stawek dziennych, ustalając wysokość jednej stawki dziennej na kwotę 10 (dziesięciu) złotych;

V. na podstawie art. 46 § 1 kk orzekł solidarnie od oskarżonych D. G. i K. L. obowiązek naprawienia szkody w całości – z pkt I a/o poprzez zapłatę na rzecz oskarżyciela posiłkowego K. P. kwoty 1.300 (jeden tysiąc trzysta) złotych;

VI. na podstawie art. 46 § 1 kk orzekł solidarnie od oskarżonych D. G. i K. L. obowiązek naprawienia szkody w części – z pkt II a/o, poprzez zapłatę na rzecz oskarżyciela posiłkowego K. P. kwoty 81.000 (osiemdziesiąt jeden tysięcy) złotych;

VII. na podstawie art. 63 § 1 kk na poczet orzeczonych kar pozbawienia wolności zaliczył każdemu z oskarżonych okres rzeczywistego pozbawienia wolności od dnia 12 listopada 2013 r. do dnia 26 lutego 2014 roku przyjmując, iż jeden dzień rzeczywistego pozbawienia wolności jest równoważny jednemu dniowi kary pozbawienia kary pozbawienia wolności;

VIII. zasądził od Skarbu Państwa na rzecz Kancelarii Adwokackiej adw. P. S. kwotę 1.815,48 (jeden tysiąc osiemset piętnaście złotych 48/100), w tym kwotę 339,48 (trzysta trzydzieści dziewięć złotych 48/100) podatku VAT za obronę oskarżonego D. G. sprawowaną przez adw. P. S.;

IX. zasądził od oskarżonych D. G. i K. L. kwotę po 1.260 (jeden tysiąc dwieście sześćdziesiąt) złotych na rzecz oskarżyciela posiłkowego K. P. tytułem zwrotu poniesionych wydatków;

X. zwolnił oskarżonych od obowiązku uiszczenia opłaty oraz pozostałych kosztów sądowych, przejmując te ostatnie na rachunek Skarbu Państwa.

Apelacje od wyroku wnieśli obrońcy oskarżonych oraz pełnomocnik oskarżyciela posiłkowego.

Obrońca oskarżonego K. L. zaskarżył wyrok w odniesieniu do drugiego zarzutu i zarzucając wyrokowi przyjęcie błędnych ustaleń przez przyjęcie, że wspólnie z drugim oskarżonym dopuścił się tego czynu, mimo iż przeprowadzone dowody tego nie potwierdzają.

Wnosił o uchylenie wyroku w części dotyczącej drugiego zarzutu i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Obrońca oskarżonego P. G. zaskarżył wyrok w części dotyczącej orzeczenie o karze i środkach karnych i zarzucił:

1. rażąco niewspółmierność kary w postaci orzeczenia w stosunku do oskarżonego w pkt II wyroku kary trzech lat bezwzględnie pozbawienia wolności, podczas gdy wzgląd na warunki osobiste oskarżonego, okoliczności zdarzenia, prezentowaną postawę w trakcie procesu i dążenie do naprawienia szkody, w pełni uzasadnia wymierzenie kary łagodniejszej;

2. rażąco niewspółmierność kary w postaci orzeczenia w stosunku do oskarżonego w pkt V wyroku, obowiązku solidarnego naprawienia szkody, podczas gdy całokształt okoliczności prowadzonej sprawy nie uzasadnia w tym zakresie odstępstwa od zasady indywidualizacji.

Obrońca oskarżonego P. G. wnosił o:

1. zmianę zaskarżonego wyroku w pkt II poprzez orzeczenie w stosunku do oskarżonego kary w minimalnym ustawowym wymiarze;

2. zmianę zaskarżonego wyroku w pkt III poprzez orzeczenie w stosunku do oskarżonego kary łącznej w wymiarze 2 lat pozbawienia wolności i zawieszenie wykonania tej kary na okres próby wynoszący 5 lat;

3. zasądzenie kosztów zastępstwa adwokackiego za postępowanie apelacyjne wg norm prawem przepisanych.

Pełnomocnik oskarżyciela posiłkowego zaskarżył wyrok w części dotyczącej orzeczenia środka karnego i na podstawie art. 427 § 1 i 2 kpk i art. 437 pkt 2 i 3 kpk zarzucił:

1. obrazę przepisów prawa procesowego, która miała wpływ na treść wyroku tj.:

- art. 2 § 1 pkt 3 kpk poprzez nie zastosowanie tego przepisu i nie uwzględnienie prawnie chronionych interesów pokrzywdzonego polegające na jednostronnym rozważeniu materiału dowodowego oraz ustaleniu zakresu obowiązku naprawienia szkody na korzyść oskarżonych;

- naruszenie art. 7 § 1 kpk przez przekroczenie zasady swobodnej oceny dowodów poprzez nie uwzględnienie dowodu z zeznań pokrzywdzonego K. P. w zakresie w jakim wskazywał on na wysokość przekazanych oskarżonym środków pieniężnych oraz źródła skąd pochodziły środki, jak również dowodu z wyjaśnień podejrzanego D. G. złożonych w postępowaniu przygotowawczym w dniu 23 kwietnia 2014 r., w których stwierdził, że kwota, którą otrzymał od pokrzywdzonego mogła wynosić 120 000 zł;

2. błąd w ustaleniach faktycznych przyjęty za podstawę wydania zaskarżonego wyroku mający istotny wpływ na treść wydanego wyroku, polegający na przyjęciu, iż oskarżeni D. G. oraz K. L. w celu osiągnięcia korzyści majątkowej doprowadzili pokrzywdzonego K. P. do niekorzystnego rozporządzenia mieniem w wysokości nie mniejszej niż 81 000 zł, podczas gdy zebrany w sprawie materiał dowodowy pozwala na ustalenie, że kwota ta była znacznie wyższa i wynosiła co najmniej 120 000 zł.

Wnosił on o zmianę wyroku w zaskarżonej części w ten sposób, że orzeczenie solidarnie w stosunku do oskarżonych D. G. oraz K. L. obowiązku naprawienia szkody poprzez zobowiązanie oskarżonych D. G. oraz K. L. do zapłaty na rzecz oskarżyciela posiłkowego K. P. kwoty 120 000 zł.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Za uzasadniony uznać należy zawarty w apelacji obrońcy oskarżonego K. L. wniosek o uchylenie wyroku w części dotyczącej tego oskarżonego i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania. Ponieważ powody uchylenia odnoszą się częściowo też do drugiego oskarżonego, wyrok został uchylony w całości.

Na wstępie zauważyć należy, że apelacja obrońcy oskarżonego L., sporządzona przez podmiot fachowy nie wskazuje precyzyjnie zarzutu postawionego wyrokowi z kategorii wymienionych w art. 438 kpk, zaś jego sformułowanie może odnosić się zarówno do zarzutu błędu w ustaleniach faktycznych, jak też obrazy prawa procesowego. Analiza tego zarzutu prowadzi do wniosku, iż chodzi obrońcy o obrazę przepisów postępowania, przez nieuwzględnienie wszystkich istotnych okoliczności ujawnionych w toku postępowania (obraz art. 410 kpk).

Odnosząc się do tej apelacji stwierdzić należy, iż ocena dowodów przeprowadzonych w sprawie nie odpowiada wymogom określonym w art. 410 kpk, gdyż nie opiera się na całości prawidłowo ujawnionego materiału dowodowego.

W sprawie niniejszej zarówno oskarżeni, jak też pokrzywdzony składali wielokrotnie wyjaśnienia i zeznania. Relacje ich nie zostały poddane właściwej analizie i ocenie, mimo występujących w nich, jak też między nimi sprzeczności. O ile udział oskarżonego D. G. przedstawiany przez samego oskarżonego znajduje potwierdzenie przez samego oskarżonego, a także znajdując potwierdzenie w zeznaniach pokrzywdzonego, to odmiennie przedstawia się sytuacja oskarżonego K. L.. Oskarżony ten konsekwentnie przyznawał się do czynu I, tj. zabrania z D. G. pieniędzy z portfela pokrzywdzonego, oraz wymuszenia w tym samym dniu 1.000 zł oraz po upływie tygodnia lub dwóch 5.000 zł. Zaprzeczył aby brał udział w innych czynach, żądał od pokrzywdzonego pieniędzy lub otrzymał je od G.. Przyznał w wyjaśnieniach na k. 391, iż raz dzwonił do P., ale chciał tylko porozmawiać. Wyjaśnienia współoskarżonego oraz pokrzywdzonego zawierają sprzeczności.

Oskarżony G. w pierwszych wyjaśnieniach (k. 51-60, 70-71) stwierdził, tak jak L., iż wspólnie wymusili pieniądze w mieszkaniu oraz 5.000 zł wkrótce po zdarzeniu w mieszkaniu, a następnie działał sam, gdyż nie miał kontaktu z L.. Natomiast w wyjaśnieniach złożonych w styczniu (k. 325-326) wyjaśnił, iż plan działań był L., który też raz później żądał pieniędzy od P.. Potem już on dzwonił do pokrzywdzonego z żądaniem pieniędzy i dzielił się nimi z L.. Na rozprawie odmówił składania wyjaśnień, potwierdzając wszystkie różniące się poprzednio składane.

Pokrzywdzony składając zeznania po raz pierwszy (k. 3-6) oraz następnie na (k. 66-67) i rozpoznając oskarżonego L. na zdjęciu (k. 79) wskazywał tego oskarżonego jako uczestnika zdarzeń w mieszkaniu oraz pierwszego przekazywania pieniędzy przy sklepie (...). Z zeznań tych wynika, że później kontaktował się z nim telefonicznie i osobiście tylko oskarżony G.. Natomiast w kolejnych zeznaniach stwierdził, iż wydaje mu się, iż dzwonił do niego raz L., żądając 25.000 zł, nie wyjaśnił jednak na jakiej podstawie rozpoznał wówczas L.. Na koniec składanych zeznań na rozprawie świadek ten zeznał, iż z L. rozmawiał dwa razy telefonicznie, nie wyjaśniając okoliczności i powodów tych rozmów, twierdząc wówczas, odmiennie niż wcześniej, iż po raz ostatni, przed zatrzymaniem G. dzwonił do niego L.. Ta informacja przekazana została przez niego wówczas po raz pierwszy, mimo iż wcześniej kilkakrotnie składał wyjaśnienia.

Nie przesądzając o trafności dokonanej oceny, stwierdzić należy, że Sąd Rejonowy nie poprzedził jej wnikliwą analizą przeprowadzonych dowodów. Po skrótowym przedstawieniu poszczególnych relacji stwierdzał, iż zasługują one lub też nie na wiarę. Z wyjaśnień oskarżonych oraz zeznań pokrzywdzonego wynikają trzy wersje udziału oskarżonych w wydarzeniach. Z początkowych wyjaśnień oskarżonego G. oraz wyjaśnień oskarżonego L. wynika, że ten drugi brał udział w popełnieniu pierwszego czynu, a dalej G. działał bez jego udziału. Z późniejszych wyjaśnień oskarżonego G. wynika, iż działali od początku w porozumieniu z L., oraz iż po pierwszym zdarzeniu (będącym przedmiotem pierwszego zarzutu) każdy z nich działał osobno. Przy tych różnicach w relacjach dopiero szczegółowa analiza dowodów, ustosunkowanie się do występujących sprzeczności pozwoli na wyciągnięcie wniosków co do wiarygodności wyjaśnień i zeznań oraz udziału każdego z oskarżonych w zarzuconych im czynach. Jak wynika zarówno z art. 7 kpk jak też licznych orzeczeń Sądu Najwyższego obdarzenie wiarą w całości lub w części jednych dowodów oraz odmówienie tej wiary innym pozostaje pod ochroną tego artykułu jeżeli stanowi wyraz rozważenia wszystkich okoliczności przemawiających zarówno na korzyść jak i na niekorzyść oskarżonego, jest zgodna ze wskazaniami wiedzy i doświadczenia życiowego, a nadto zostało wyczerpująco i logicznie uargumentowane w uzasadnieniu wyroku.

Jak już wcześniej wskazano Sąd Rejonowy nie zastosował się do powyższych wymogów. Dodać w tym miejscu też należy, iż ustalenia co do udziału oskarżonego L. w zarzuconych czynach, poza pierwszym opierają się na wyjaśnieniach współoskarżonego. W wielu orzeczeniach Sądu Najwyższego wskazano, iż dowód z pomówienia powinien być poddany szczególnie wnikliwej analizie, z jednoczesnym rozważeniem, czy istnieją dowody potwierdzające bezpośrednio lub choćby pośrednio wyjaśnienia pomawiającego, a nadto czy wyjaśnienia te są logiczne, czy nie wykazują chwiejności, albo czy nie są wręcz nieprawdopodobne.

Ustalenia powyższe mają też ścisły związek z przyjętą przez sąd kwalifikacją czynu oskarżonego w zw. z art. 12 kk. Nie znalazło się w motywach wyroku uzasadnienie tego elementu kwalifikacji. Przyjmując z góry powzięty zamiar, należy ustalić, iż sprawca uświadamiał sobie w sposób konkretny przyszłe zachowanie, przynajmniej w tych elementach, które mają stanowić czyn ciągły, które mają znaczenie dla przyjęcia realizacji znamion danego typu czynu zabronionego (OSN IV KK 8/14- post. z 15 maja 2014 r.).

Przy zakwalifikowaniu czynu w zw. z art. 12 kk Sąd powinien wskazać jakie okoliczności wskazują na powstanie z góry powziętego zamiaru u oskarżonych, w którym momencie zamiar ten powstał, a także przeanalizować pozostałe warunki, które winny być spełnione przy konstrukcji przestępstwa ciągłego. Tych rozważań w uzasadnieniu brakuje, przez co Sąd dopuścił się obrazy art. 424 § 2 kpk. W ten sposób Sąd dopuścił się obrazy tegoż przepisu.

Odnosząc się do apelacji pełnomocnika oskarżyciela posiłkowego stwierdzić należy, że granice zaskarżenia i zawarty w niej wniosek, przy innym rozstrzygnięciu Sądu Okręgowego nie mogłyby zostać uwzględniony. Orzeczony obowiązek naprawienia szkody nie może przewyższać wysokości szkody ustalonej w wyroku. Pełnomocnik natomiast zaskarżył wyrok w części dotyczącej środka karnego, wnosząc o zmianę w tej części wyroku i podwyższeniu kwoty w sytuacji gdy nie skarży wyroku w części dotyczącej wysokości szkody ustalonej w opisie czynu. Przy braku takiego zarzutu, wskazanego w apelacji z uwagi na treść art. 434 § 1 kpk uwzględnienie nie będzie możliwe. Zauważyć jednakże należy, że zeznania pokrzywdzonego w odniesieniu do wysokości szkody nie są jednolite, a nadto wskazuje w nich różne motywy przekazywania pieniędzy.

Odniesienie się natomiast do apelacji obrońcy oskarżonego G. w związku z treścią wyroku Sądu Okręgowego uznać należy za przedwczesne.

Ponownie rozpoznając sprawę Sąd korzystając z uprawnień przewidzianych w art. 442 § 2 kpk może ograniczyć postępowanie dowodowe do wyjaśnień oskarżonych i zeznań pokrzywdzonego, uwzględniając wyżej przytoczone uwagi i zalecenia, po czym dokona ustaleń faktycznych po starannej i wnikliwej ocenie dowodów, a następnie wyciągnie wnioski w przedmiocie winy oskarżonych.

Mając powyższe na uwadze Sad Odwoławczy uchylił wyrok i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania w całości, także wobec oskarżonego G., mimo iż wyrok skarżony co do niego był w części dotyczącej kary, gdyż te same względy co do oskarżonego G. w części odnoszą się do jego sytuacji i mogą być wyjaśnione na jego korzyść.

Z wyżej przytoczonych względów orzeczono jak w wyroku.